

3. cvičení z LA II - bilineární a kvadratické formy, 2023

Příklad 1. Zjistěte, zda následující funkce jsou bilineární formy. Pokud ano, zjistěte zda jsou symetrické nebo antisymetrické, a napište matici této formy ve standardní bázi prostoru $\mathbb{R}^2$ nebo $\mathbb{R}_2[x]$.

- $f : \mathbb{R}^2 \times \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x, y) = x_1y_1 + x_1y_2 - 5x_2$,
- $g : \mathbb{R}^2 \times \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$, $g(x, y) = x_1y_1 + 2x_1y_2 + 2x_2y_1 - 5x_2y_2$,
- $h : \mathbb{R}_2[x] \times \mathbb{R}_2[x] \rightarrow \mathbb{R}$, $h(p, q) = p(1)q(2) + 4p(3)^2q(4)$,
- $k : \mathbb{R}_2[x] \times \mathbb{R}_2[x] \rightarrow \mathbb{R}$, $k(p, q) = p(1)q(2) + 4p(3)q'(8)$.

Zde $q'(8)$ značí derivaci polynomu q v čísle 8.

Příklad 2. K symetrické matici $A = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & -1 \\ 2 & -1 & 4 \end{pmatrix}$ najděte diagonální matici D kongruentní s A . Současně najděte regulární matici P takovou, že $D = P^T A P$.

Poznámka. Matice P není určena jednoznačně.

Příklad 3. Symetrická bilineární forma $f : \mathbb{R}^3 \times \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}$ má v souřadnicích standardní báze vyjádření $f(u, v) = x_1y_1 + 2x_1y_2 + 3x_1y_3 + 2x_2y_1 + 3x_3y_1$. (x a y jsou souřadnice vektorů u a v ve standardní bázi.) Najděte v $\mathbb{R}^3$ nějakou její polární bázi, tj. bázi β v jejíž souřadnicích má f vyjádření $f(u, v) = b_{11}\bar{x}_1\bar{y}_1 + b_{22}\bar{x}_2\bar{y}_2 + b_{33}\bar{x}_3\bar{y}_3$. Toto vyjádření rovněž najděte. ($\bar{x}$ a $\bar{y}$ jsou souřadnice vektorů u a v v bázi β .)

Poznámka. Polární báze není určena jednoznačně. Jednoznačně je určen pouze počet kladných a záporných koeficientů v zápisu bilineární formy v souřadnicích polární báze.

Příklad 4. Kvadratická forma $f : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}$ má ve standardní bázi vyjádření

$$f(u) = 2x_1^2 + 2x_1x_2 - x_2^2 - 2x_2x_3 - x_3^2.$$

Najděte její vyjádření v bázi $\alpha = ((1, 1, 1), (1, 1, 0), (1, 0, 0))$. Dále najděte nějakou její polární bázi, tj. bázi β , v jejíž souřadnicích je $f(u) = b_{11}\bar{x}_1^2 + b_{22}\bar{x}_2^2 + b_{33}\bar{x}_3^2$, kde čísla $b_{ii} = 0, 1$ nebo -1 . Určete signaturu f .

Příklad 5. Uvažujme kvadratickou formu $g : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$, $g(x) = 2x_1^2 + 4x_1x_2 - 3x_2^2$. Pomocí definice napište matici její symetrické bilineární formy v bázi $\alpha = ((1, 2), (3, -1))$.

Příklad 6. Ve standardních souřadnicích napište nějakou kvadratickou formu $h : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}$, která je pozitivně definitní na podprostoru V a negativně definitní na podprostoru W , kde

$$V = [(1, 0, 2), (0, 1, 1)], \quad W = [(1, 1, 0)].$$

Příklad 7. Definují následující symetrické bilineární formy skalární součin na $\mathbb{R}^3$? Pokud ano, napište pro ně Cauchyovu nerovnost.

- $f(x, y) = x_1y_1 + 3x_2y_2 + 5x_3y_3 + 3x_1y_3 + 3x_3y_1 - x_2y_3 - x_3y_2$,

- b) $f(x, y) = x_1y_1 + 3x_2y_2 + 5x_3y_3 + 2x_1y_3 + 2x_3y_1 - x_2y_3 - x_3y_2$,
 c) $f(x, y) = x_1y_2 + x_2y_1 + 2x_1y_3 + 2x_3y_1 + 4x_2y_3 + 4x_3y_2$,
 d) $f(x, y) = x_1y_1 - 2x_1y_2 - 2x_2y_1 + 5x_2y_2 - x_2y_3 - x_3y_2 + 2x_3y_3$.

Příklad 8. Pomocí skalárního součinu dokažte:

- (1) V rovnoběžníku je součet druhých mocnin uhlopříček roven součtu druhých mocnin všech stran.
- (2) Rovnoběžník je kosočtverec, právě když jsou jeho uhlopříčky na sebe kolmé.

Úloha na další procvičení

Příklad. Kvadratická forma $f : \mathbb{R}^4 \rightarrow \mathbb{R}$ má ve standardní bázi vyjádření

$$f(u) = 2x_1x_2 + 8x_1x_3 - 2x_2x_3 - 8x_2x_4 + 8x_3x_4.$$

Najděte nějakou bázi β , v jejíž souřadnicích je $f(u) = b_{11}\bar{x}_1^2 + b_{22}\bar{x}_2^2 + b_{33}\bar{x}_3^2 + b_{44}\bar{x}_4^2$, kde čísla $b_{ii} = 0, 1$ nebo -1 .